

Kutatás örve alatt (7.)

(A délvidéki vérengzés feltárásának politikai összefüggései)

Valami oka csak van annak, hogy ilyen döcögve halad az 1944/1945 során lezajlott délvidéki vérengzés kutatására alakult magyar–szerb akadémiai közös bizottság munkája. Sokan emlegetik, amiatt van ez így, mert sem a magyar, sem a szerb akadémia nem ad rá pénzt. Nem azt firtatjuk, ad-e, vagy hogy az akadémia rendelkezik-e erre szánt pénzzel, hanem magát a téblábolás tényét, mert annak is megvan az oka. Írásunkban azt taglaljuk, mikor kellett államhatalmi, tudományos, egyházi vagy egyéb szervezeteknek dönteniük a vérengzésről valamilyen formában, s végül azzal, hogy most ismét dönteni kell-e, hogy végre érdemi munka folyjon. Az elemzést a vérengzés kezdetétől a napjainkig terjedő teljes időszakra terjedően végezzük, természetesen csak a legsúlyosabb döntésekre korlátozva.

BÜNTETŐJOGI ÉS POLITIKAI DÖNTÉS

Legújabb nemzetközi büntetőjogi kérdésként vetődött föl az 1944/45-ös délvidéki magyarirtás ügye. Erről a budapesti Magyar Nemzet napilap írt elsőnek a 2012. január 28-i számában. A cikk arról szól, hogy Fazekas Géza, a Főügyészség szóvivője közlése szerint Apáti István és Szilágyi György, a Jobbik párt parlamenti képviselői január elején följelentést tettek a vérengzéssel kapcsolatban. Nyilvánvaló, hogy lépésükkel a pártjuk is egyetért, tehát ez is politikai természetű ügy.

A bűnvádi följelentést érdemes kissé körüljárni.

Vele kapcsolatban az alapkérdés: vajon van-e egyáltalán értelme bűnügyi vizsgálatnak ennyi idő eltelte után?

Az azóta elhangzottak és leírtak alapján megállapítható, hogy némelyek szerint van, mások szerint nincs. Előbbiek többek között hivatkoznak arra, hogy ha volt értelme néhány évvel korábban nemzetközi összefogással Budapesten bíróság elé állítani a kilencvenedik évét betöltő Képiró Sándort azzal a váddal, hogy részt vett az 1942-es első razziaiban, akkor miért ne lenne a közel

három évvel később lezajlott második razzia vétkesei ügyében.

Nem bűnügyi vizsgálat, hanem történelmi kutatás eredményeként határozottan meg lehet állapítani, hogy nemzetközileg üldözendő és ma már elévülhetetlen cselekményként kezelnek hasonló eseteket. Ugyancsak egyértelműen lehet állítani, hogy a felelősség az akkori Jugoszlávia vezetőit terheli. Az országban erősen központosított rendszert épített ki Tito, a moszkvai és nyugati támogatást egyaránt élvező állam- és pártvezér, minden hasonló ügyben a döntő szó az övé volt, s mögéje oda szervezte a Jugoszláv Kommunista Pártot és a körülbelül egymillió létszámú, eléggé hiányosan felszerelt, de annál jobban megszervezett hadsereget. Ő és a párt döntött arról, milyen lesz az államforma, ki lesz a parlament elnöke, ki a kormányfő stb. Akaratának kivitelezésében legfőbb biztosíték volt számára mindez így együtt: a nemzetközi támogatás, a hadsereg, a mindenható titkosrendőrség, az akkoriban még illegálisban működő kommunista párt. És persze egész sor alvezér.

(Folytatjuk)

■ MATUSKA Márton